

มติใหม่ในการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน

ISBN 978-974-8013-12-1

**คู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙**

เอกสารเผยแพร่โดย
สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ.๒๕๓๙

สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

**คู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙**

พิมพ์ครั้งที่ ๒

กันยายน ๒๕๕๙

จำนวน ๙,๖๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-8013-12-1

จัดทำโดย

สำนักกฎหมายปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร ๐-๒๒๔๐-๐๙๕๑-๘

โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๕๙๘๒

<http://www.krisdika.go.th>

<http://www.lawreform.go.th>

พิมพ์ที่ หจก.ไอเดีย สแควร์ ๘๖ ถ.จรัลสนิทวงศ์ ๕๗/๒ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด
กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ โทร. ๐-๒๔๓๓-๔๗๙๑ โทรสาร ๐-๒๔๔๑-๘๕๓๙ กิด ๐

คำนำ

การจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒

นับเป็นเวลาเกือบร่วมสิบปีแล้วที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ถูกตราขึ้นบังคับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ถูกต้อง สามารถสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน และในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและความรับผิดชอบต่อบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส เพียงธรรม ตรวจสอบได้ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

คู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งอยู่ในมือท่านขณะนี้ ถูกจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายดังกล่าวอย่างถูกต้อง และสามารถนำกฎหมายนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการช่วยส่งเสริมให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

หนังสือคู่มือนี้เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งจากหลายๆ โครงการเพื่อการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายอื่นอันเป็นภารกิจของสำนักกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้จะเป็นประโยชน์
แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการ และประชาชนในอันที่จะทราบถึงสิทธิของตน
เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสืบต่อไป

สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒๕๔๙

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ เป้าหมายและหลักการ	๑
๑. เป็นกฎหมายกลาง	๑
๒. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ออกคำสั่งทางปกครอง	๒
๓. เพื่อปฏิบัติการปฏิบัติราชการ	๓
บทที่ ๒ การยื่นคำขอหรือคำร้องของคู่กรณี	๔
๑. คู่กรณี	๔
๒. ความสามารถของคู่กรณี	๕
๓. การตั้งตัวแทน	๕
๔. หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอ หรือคำร้อง	๖
บทที่ ๓ สิทธิของคู่กรณีในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่เพื่อออก คำสั่งทางปกครอง	๘
๑. สิทธิที่มีที่ปรึกษาหรือผู้ทำการแทน	๘
๒. สิทธิได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเป็นกลาง	๙
๓. สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิ หน้าที่ต่างๆ ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่	๑๐

	หน้า
๔. สิทธิที่จะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในกรณี คำสั่งใดจะมีผลกระทบต่อน	๑๐
๕. สิทธิที่จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน	๑๐
๖. สิทธิที่จะได้ตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่	๑๑
๗. สิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง	๑๒
๘. สิทธิได้รับการพิจารณาโดยสมบูรณ์	๑๒
๙. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเร็ว	๑๒
๑๐. สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์โต้แย้งและ สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง	๑๓
๑๑. สิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่	๑๔
บทที่ ๔ แบบและเนื้อหาของคำสั่ง	๑๕
๑. วัน เดือน ปี ที่ออกคำสั่ง	๑๖
๒. ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ พร้อมลายมือชื่อของ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง	๑๖
๓. เหตุผลของคำสั่ง	๑๖
๔. เงื่อนไขของคำสั่ง	๑๗
๕. ระยะเวลาและวิธีการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง	๑๗
บทที่ ๕ การมีผลของคำสั่ง	๑๘
๑. คำสั่งที่แสดงความหมาย	๑๘
๒. คำสั่งที่สั่งโดยวาจา	๑๘
๓. คำสั่งที่สั่งเป็นหนังสือ	๑๘

	หน้า
๑) ส่งให้แก่ผู้รับแจ้งโดยตรง	๑๘
๒) ส่งไปยังผู้มีอำนาจของผู้รับแจ้ง	๑๘
๓) ประกาศ ณ ที่ทำการของ เจ้าหน้าที่และที่ว่าการอำเภอ	๑๙
๔) ประกาศในหนังสือพิมพ์	๑๙
บทที่ ๖ การอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง	๒๐
๑. การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ	๒๑
๒. ระยะเวลาในการอุทธรณ์	๒๑
๓. การยื่นอุทธรณ์	๒๒
๔. การพิจารณาอุทธรณ์	๒๒
๕. การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง	๒๒
บทที่ ๗ การเพิกถอนคำสั่ง	๒๔
๑. ผู้มีอำนาจเพิกถอนคำสั่ง	๒๔
๒. ระยะเวลาการเพิกถอนคำสั่ง	๒๔
๓. คำสั่งที่เจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนได้	๒๕
๑) คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย	
๒) คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย	
๔. ผลของการเพิกถอนคำสั่ง	๒๖
บทที่ ๘ การขอให้พิจารณาใหม่	๒๗
๑. มีพยานหลักฐานใหม่	๒๗
๒. คู่กรณีที่ไม่แท้จริงไม่ได้เข้ามาสู่การ พิจารณาตั้งแต่ต้น	๒๗

๓. เจาหน้าที่ไม่มีอำนาจพิจารณา	๒๘
๔. ขอเท็จจริงหรือขอกฎหมาย เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็น ประโยชน์แก่คุณกรณี	๒๘

บทที่ ๙ การบังคับให้เป็นไปตามคำสั่ง	๓๐
-------------------------------------	----

๑. คำสั่งเรียกให้ชำระเงิน	๓๐
๒. คำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำ	๓๑
๑) เจาหน้าที่เข้าดำเนินการเอง	
๒) การเรียกค่าปรับทางปกครอง	

บทที่ ๑๐ สิทธิประชาชนเมื่อถูกเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด	๓๓
---	----

๑. ร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดเชย	๓๔
๒. ฟ้องคดีต่อศาล	๓๕
๓. สรุป	๓๖

คู่มือ
สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙

บทที่ ๑

เป้าหมายและหลักการ

๑. เป็นกฎหมายกลาง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายกลางที่เจ้าหน้าที่จะใช้ควบคู่กันไปกับกฎหมายอื่นๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น การขอออกใบอนุญาต ขออนุมัติหรือขอออกใบรับรองในเรื่องต่างๆ หรือการมีคำสั่งให้ประชาชนปฏิบัติหรือห้ามมิให้ปฏิบัติในเรื่องใดๆ โดยพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการต่างๆ ด้วยความเป็นธรรม ถูกต้อง

ตามกฎหมาย และปราศจากความลำเอียง อันจะทำให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมติใหม่ของการปฏิบัติราชการตามหลักการที่ว่า รัฐเป็นของประชาชน

และราชการต้องเป็นไปเพื่อประชาชน ผลจากหลักการนี้จะทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองและในขณะเดียวกันจะทำให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการออกคำสั่งทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ “การออกคำสั่งทางปกครอง” อันได้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง การเตรียมการของเจ้าหน้าที่เพื่อออกคำสั่งทางปกครอง หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกคำสั่งทางปกครอง โดยคำสั่งทางปกครองหมายถึงการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระบุ หรือมีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของประชาชน เช่น คำสั่งอนุญาต อนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ ฯลฯ ฉะนั้น เจ้าหน้าที่จึงไม่ได้หมายถึงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ในกรณีที่กฎหมายได้มอบอำนาจทางปกครองของรัฐให้เอกชนรายใดดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง เอกชนรายนั้นก็เป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งการดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติไว้ด้วย

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังได้กำหนดวิธีการแก้ไขความบกพร่องของคำสั่งทางปกครอง อันเกิดจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วย โดยให้ประชาชนมีสิทธิอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองหรือร้องขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการพิจารณา ทบทวนเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป

๓. เพื่อปฏิรูปการปฏิบัติราชการ

การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัตินี้ เท่ากับเป็นการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติให้สมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดี โดยปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน อีกทั้งเป็นการโน้มนำและสร้างทัศนคติใหม่แก่เจ้าหน้าที่ว่าตนเป็นผู้ปฏิบัติงานเพื่อประชาชน มิใช่เป็นผู้ปกครองหรือฝ่ายตรงข้ามกับประชาชน เจ้าหน้าที่ผู้ใดมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ประชาชนก็มีสิทธิขอให้แก้ไขเยียวยาเพื่อปฏิบัติใหม่ให้ถูกต้องได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการปฏิบัติราชการ โดยมีหลักดังนี้

๑. ความเป็นธรรม คำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่จะกระทบสิทธิหน้าที่ของประชาชนนั้น ต้องเป็นกรณีที่ถูกกฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่เพื่อออกคำสั่งทางปกครองไว้เท่านั้น เจ้าหน้าที่จะกระทำตามอำเภอใจไม่ได้

๒. ความเป็นกลาง เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองจะต้องปราศจากอคติไม่ลำเอียง ไม่ใช่อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่ตน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะ และไม่เป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ตนออกคำสั่ง

๓. ความโปร่งใส ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองมีสิทธิที่จะทราบกระบวนการในการพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่อย่างครบถ้วน และสามารถเข้าตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทั้งก่อนและภายหลังการออกคำสั่งทางปกครองได้

บทที่ ๒

การยื่นคำขอหรือคำร้องของคู่กรณี

๑. คู่กรณี

บุคคลธรรมดา คณะบุคคล (กลุ่มคน) หรือนิติบุคคล มีสิทธิตามกฎหมายที่จะยื่นคำขอหรือคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการตามคำร้องขอของตนได้ บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ยื่นคำขอ และบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบต่อสิทธิหรือประโยชน์ที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง

ทางปกครอง บุคคลเหล่านี้ จึงมีฐานะเป็น “คู่กรณี” ที่มีสิทธิเข้าร่วมในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ ตามกระบวนการที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น นายสมบัติได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่อประกอบกิจการโรงงานผลิตสารเคมี นายสุชาติซึ่งมีบ้านอยู่ใกล้กับที่ดินที่จะใช้

ปลูกสร้างอาคารโรงงาน เห็นว่า หากทางราชการอนุญาตให้นายสมบัติปลูกสร้างอาคารโรงงานได้ตนจะเดือดร้อน กรณีนี้จะเห็นได้ว่านายสมบัติและนายสุชาติเป็นบุคคลที่จะได้รับผลกระทบต่อสิทธิจากการพิจารณาคำขออนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร บุคคลทั้งสองจึงเป็น “คู่กรณี” ที่จะเข้ามาใช้สิทธิตามกฎหมายนี้ได้

๒.

ความสามารถของคู่กรณี

คู่กรณีต้องเป็นผู้มีความสามารถกระทำการในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๒๒) ได้แก่ ผู้ที่บรรลุนิติภาวะ ผู้ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ให้มีความสามารถกระทำการใดๆ แม้จะยังไม่บรรลุนิติภาวะ นิติบุคคล หรือคณะบุคคล หรือกรณีมีกฎหมายหรือประกาศของนายกรัฐมนตรีกำหนดให้มีความสามารถกระทำในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะ

๓.

การตั้งตัวแทน

การตั้งตัวแทนถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของคู่กรณี เพราะบางครั้งอาจไม่สะดวกที่จะมาดำเนินการเอง หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องดีพอ คู่กรณีอาจตั้งตัวแทนให้ดำเนินการแทนตนได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องหรือให้มาชี้แจง

ในกรณีใดๆ อย่างไรก็ตาม กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์บางอย่างในการตั้งตัวแทนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณี ดังนี้

๑) การตั้งตัวแทนต้องทำเป็นหนังสือ (มาตรา ๒๔)

๒) ผู้เป็นตัวแทนจะต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ (มาตรา ๒๔)

๓) การกระทำของตัวแทนย่อมผูกพันคู่กรณีที่เป็นการ

๔) โดยทั่วไปหากเจ้าหน้าที่จะดำเนินการใดๆ เจ้าหน้าที่ต้องติดต่อกับตัวแทน ถ้าเรื่องใดประสงค์จะให้คู่กรณีทำการนั้นด้วยตนเอง เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ตัวแทนทราบด้วย (มาตรา ๒๔) เพื่อให้คู่กรณีและตัวแทนมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน

๕) หากปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ว่าตัวแทนคนใดไม่ทราบข้อเท็จจริงเพียงพอ

หรือมีเหตุไม่ควรไว้วางใจในความสามารถของตัวแทน เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้เป็น
คู่กรณีทราบ (มาตรา ๒๔ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณี

๖) ในกรณีที่มิมีประชาชนที่เป็นคู่กรณีลงชื่อในคำขอเรื่องเดียวกันเกิน
๕๐ คน เจ้าหน้าที่อาจตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นตัวแทนก็ได้ ถ้าคู่กรณีคนใด
ไม่พอใจในการดำเนินการของตัวแทนร่วม ก็ให้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ให้
เจ้าหน้าที่ทราบและต้องดำเนินการใดๆ ด้วยตนเอง (มาตรา ๒๕)

๗) ความเป็นตัวแทนไม่สิ้นสุดลงเพราะความตายของผู้แต่งตั้ง
หรือการที่ความสามารถของผู้แต่งตั้งเปลี่ยนแปลงไป เช่น กลายเป็นคนไร้ความ
สามารถหรือต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้จัดการของนิติบุคคล ตัวแทน
ยังคงมีอำนาจดำเนินการต่างๆ ได้ เว้นแต่ผู้สืบสิทธิของผู้แต่งตั้งจะถอนการ
เป็นตัวแทนเท่านั้น (มาตรา ๒๔ วรรคสาม)

๔. หลักเกณฑ์ และวิธีการยื่นคำขอหรือคำร้อง

ในการยื่นคำขอหรือคำร้อง คู่กรณีควรพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อนว่า
มีการกำหนดวิธีการและเงื่อนไขใดไว้หรือไม่ ถ้ามีก็ให้คู่กรณีปฏิบัติตามนั้น แต่หากไม่มี
กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ควรระบุในคำร้องหรือคำขอให้ทราบถึงความต้องการ
อย่างชัดเจน และแจ้งชื่อที่อยู่ พร้อมลงลายมือชื่อของตนด้วย หากไม่แน่ใจว่าคำขอ

ที่ยื่นไปได้ทำถูกต้องแล้วหรือไม่ ท่านสามารถสอบถามเจ้าหน้าที่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่ต้องให้คำแนะนำแก่ประชาชน ถ้าเห็นว่าคำขอนั้นบกพร่องไม่สมบูรณ์ (มาตรา ๒๗ วรรคสอง)

หากไม่ทราบวิธีการยื่นคำขอและสิ่งที่จะต้องปฏิบัติหลังจากยื่นคำขอ จะต้องดำเนินการอย่างไร ให้ผู้กรณีสอบถามเจ้าหน้าที่ด้วยวาจาหรือหนังสือก็ได้ ในการนี้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้งขั้นตอนที่ต้องดำเนินการให้ผู้กรณีทราบเท่าที่จำเป็นเพื่อดำเนินการได้โดยถูกต้อง (มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง)

ถ้าคำขอที่ยื่นมีภาษาต่างประเทศอยู่ด้วย ท่านจะต้องจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยแนบมาด้วย การจัดทำคำแปลในภายหลังจะทำให้เสียประโยชน์และเกิดความล่าช้า เพราะกฎหมายให้ถือว่าได้ยื่นคำขอในวันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำแปล (มาตรา ๒๖) อนึ่ง คำแปลนั้นจะต้องมีการรับรองความถูกต้องโดยคนไทยที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในหลักสูตรที่ใช้ภาษาต่างประเทศนั้นในการเรียนการสอน หรือโดยอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่สอนภาษานั้น หรือสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศที่ใช้ภาษานั้นที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย หรือสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ (มาตรา ๒๖ วรรคสอง และข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๔๐)ฯ)

บทที่ ๓

สิทธิของคู่กรณีในการพิจารณาของ เจ้าหน้าที่เพื่อออกคำสั่งทางปกครอง

กฎหมายกำหนดให้คู่กรณีหรือประชาชนที่จะได้รับผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่จากการพิจารณาเพื่อจัดทำคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ มีสิทธิเข้าร่วมและตรวจสอบกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง การเตรียมการ การดำเนินการและการบังคับการตามคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. สิทธิที่ปรึกษาหรือผู้ทำการแทน (มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔)

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในการทำคำสั่งใดๆ ประชาชนที่เกี่ยวข้องอาจไม่สามารถติดต่อด้วยตัวเองได้ หรือไม่มีความรู้ในรายละเอียดอันเป็นเรื่องทางเทคนิค

หรือไม่มีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งกฎหมายจึงให้คู่กรณีมีสิทธิแต่งตั้งผู้ทำการแทน หรือสามารถนำบุคคลอื่นมาพร้อมกับตนในการไปติดต่อเจ้าหน้าที่ก็ได้ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวช่วยหาคำแนะนำหรือชี้แจงต่อ

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เจ้าหน้าที่ เช่น หน่วยงาน วิศวกร เกษตรกร หรือผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพใดๆ แต่ควร
จะหาผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงมาเพื่อจะได้อธิบายหรือชี้แจงอย่างถูกต้อง เพราะการ
กระทำการของตัวแทนย่อมผูกพันกับตัวการ ส่วนคำชี้แจงใดๆ ของที่ปรึกษา
หรือหน่วยงานที่แสดงออกมานั้น กฎหมายถือว่าเป็นการกระทำของคุกรณินั้นเอง
เว้นแต่จะคัดค้านหรือปฏิเสธตั้งแต่ในขณะนั้น

๒.

สิทธิได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเป็นกลาง (มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖)

ถ้าคุกรณินเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่มีความเป็นกลาง ท่านมีสิทธิคัดค้านมิให้
เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้พิจารณาดำเนินการในเรื่องของท่าน และขอให้เปลี่ยนตัว
เจ้าหน้าที่ได้ แต่คุกรณินต้องคัดค้านเจ้าหน้าที่ โดยทำคำคัดค้านเป็นหนังสือ
และยื่นหนังสือคัดค้านก่อนได้รับแจ้งคำสั่ง

ทางปกครอง (มาตรา ๑๔ วรรคสอง และข้อ
๑ และข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖
(พ.ศ.๒๕๔๒)๑)

การคัดค้านความไม่เป็นกลาง
ของเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการได้โดยอาศัย
เหตุดังต่อไปนี้

๑) เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความใกล้ชิด
กับคุกรณินผู้ยื่นคำขอ จนไม่น่าไว้วางใจ
ในความเป็นกลาง เช่น เป็นคู่สมรส ญาติ
เจ้านี่ ลูกหนี้ (มาตรา ๑๓)

๒) เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีเหตุอันใดซึ่งมีสภาพร้ายแรง อันอาจทำให้เห็นได้ว่า
เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะพิจารณาดำเนินการโดยไม่เป็นกลาง (มาตรา ๑๖) เช่น มีเหตุ
โกรธเคืองกับคุกรณินมาก่อน เป็นต้น

๓.

**สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ
ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๗)**

ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อยื่นคำขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขอให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติใดๆ หรือมายื่นคัดค้านคำขอของบุคคลอื่นนั้น อาจมีขั้นตอนในการปฏิบัติต่างๆ หลายประการเกินกว่าที่ท่านจะทราบได้ กฎหมายจึงให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง ให้ท่านทราบ และหากคำขอของท่านมีข้อบกพร่องอันเกิดจากความไม่รู้ เจ้าหน้าที่จะต้องแนะนำให้ท่านเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้น (มาตรา ๒๗)

๔.

**สิทธิได้รับการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในกรณีคำสั่งใด
จะมีผลกระทบต่อกัน (มาตรา ๓๐)**

หากเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนคนใด ผู้นั้นมีสิทธิได้รับแจ้งรายละเอียดและผลกระทบของคำสั่งจากเจ้าหน้าที่เสมอไม่ว่าการพิจารณาทำคำสั่งนั้นจะเริ่มโดยเจ้าหน้าที่เอง หรือโดยการมีคำขอของประชาชน (มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลนั้นมีโอกาสได้รับทราบ และได้ป้องกันสิทธิของตนก่อนที่จะมีคำสั่งในเรื่องนั้น หากเจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งให้ทราบ ทำให้ประชาชนไม่ได้เข้ามาเป็นคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองตั้งแต่ต้น ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งดังกล่าวอาจขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการพิจารณาในเรื่องนั้นใหม่ได้ (มาตรา ๕๔ (๒))

๕.

สิทธิที่จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน (มาตรา ๓๐)

ในกรณีที่คู่กรณีประสงค์จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานใดๆ เมื่อมีการออกคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่จะต้องให้โอกาสพอสมควรเพื่อให้คู่กรณีได้นำพยานหลักฐานต่างๆ ยื่นประกอบการพิจารณา

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๐) เว้นแต่เป็นกรณีรีบด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่นเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ

๖. สิทธิที่จะได้ตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๑)

เมื่อการปฏิบัติราชการเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนจึงไม่มีความจำเป็นที่จะปกปิดเอกสารที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา เว้นแต่กรณีที่เป็นความลับเท่านั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ผูกรณนี้อาจขอตรวจดูเอกสารพยานหลักฐานในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ได้ตามความจำเป็นที่ต้องรู้ เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจง หรือป้องกันสิทธิของตนต่อไป (มาตรา ๓๑) แต่สิทธิที่จะตรวจดูเอกสารนี้ไม่รวมถึงความเห็นภายในของเจ้าหน้าที่หรือร่างคำวินิจฉัยหรือเอกสารที่เป็นความลับ (มาตรา ๓๒) ส่วนสิ่งใดจะเป็นความลับหรือไม่ต้องพิจารณาที่เนื้อหาของสาระของเอกสารนั้น มิใช่ว่าเป็นความลับได้เสมอไป สิ่งใดที่เปิดเผยแล้วไม่เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของประชาชนคนอื่นแล้ว ย่อมไม่ถือเป็นความลับ

๗. สิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง (มาตรา ๓๗)

กรณีที่มีคำสั่งเป็นหนังสือ ท่านมีสิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่งนั้นได้ (มาตรา ๓๗) ซึ่งเหตุผลนี้จะเป็นประโยชน์ทำให้ทราบได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาข้อเท็จจริง ขอบกฎหมายและได้ใช้ดุลพินิจโดยถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ หากท่านไม่เห็นด้วยในส่วนใดก็สามารถจะโต้แย้งได้โดยถูกต้อง และบทบัญญัตินี้ยังได้กำหนดให้คำสั่งบางประเภทที่จะต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งนั่นเอง โดยจะให้เหตุผลในภายหลังไม่ได้ ทั้งนี้ตามที่จะมีประกาศกำหนดโดยนายกรัฐมนตรีต่อไป

๘. สิทธิได้รับการพิจารณาโดยสมบูรณ์ (มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕)

เจ้าหน้าที่เป็นผู้ได้รับมอบให้ใช้อำนาจตามกฎหมายและให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชน และต้องปฏิบัติต่อประชาชนโดยชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่จึงมีใช้ฝ่ายตรงข้ามหรือปรปักษ์ของประชาชน ดังนั้นในการดำเนินการต่างๆ เจ้าหน้าที่ต้องหยิบยกข้อเท็จจริงและประเด็นต่างๆ ขึ้นมาพิจารณาทั้งหมด ทั้งสิ่งที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อคู่กรณี โดยไม่ผูกมัดเฉพาะในคำขอหรือพยานหลักฐานที่คู่กรณีนำมาแสดง (มาตรา ๒๔) รวมทั้งต้องแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ ทุกวิถีทางตามความจำเป็น (มาตรา ๒๕) เพื่อให้ผลการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองของตนชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลดีต่อประโยชน์ของคู่กรณีและประโยชน์ส่วนรวม

๙. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเร็ว (มาตรา ๓๓)

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบให้เจ้าหน้าที่กำหนดระยะเวลาสำหรับการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองตามความเหมาะสมแก่กรณี (มาตรา ๓๓) เพื่อประโยชน์และความสะดวกของประชาชนและความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของรัฐ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่พิจารณาให้

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่หน่วยงานกำหนดไว้ หรือในกรณีหน่วยงานไม่ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ละเลยหรือประวิงเวลาให้ล่าช้าเกินสมควร ท่านก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาออกคำสั่งทางปกครองโดยเร็วได้

๑๐.

สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์โต้แย้งและสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง (มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน ท่านสามารถอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งดังกล่าวได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคำสั่ง (มาตรา ๔๔)

ดังนั้น คำสั่งที่สามารถอุทธรณ์โต้แย้งได้เจ้าหน้าที่จึงต้องระบุวิธีการยื่นอุทธรณ์และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งเพื่อให้ประชาชนผู้รับคำสั่งได้ทราบด้วย (มาตรา ๔๐) ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายต่างๆ มีจำนวนมากเกินกว่าที่ประชาชนจะทราบได้ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งจะทราบถึงขั้นตอนต่างๆ ตามกฎหมายเป็นอย่างดี การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งขั้นตอนการอุทธรณ์โต้แย้ง

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้ทราบ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติ การที่เจ้าหน้าที่ไม่แจ้งสิทธิและวิธีการอุทธรณ์โต้แย้งไว้จะทำให้ระยะเวลาการใช้สิทธิดังกล่าวขยายไปเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งครั้งแรก

๑๑. สิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่ (มาตรา ๕๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน หากท่านไม่ได้อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ท่านอาจยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งเพื่อเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งได้ ต่อเมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ท่านต้องยื่นขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ท่านรู้เหตุที่ขอให้พิจารณาใหม่ได้

บทที่ ๔

แบบและเนื้อหาของคำสั่ง

เจ้าหน้าที่อาจออกคำสั่งได้หลายรูปแบบ เช่น คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ การออกคำสั่งทางปกครองโดยวาจา หรือในรูปเสียง แสง สัญญาณ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของลักษณะงานในการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ เช่น สัญญาณไฟจราจร ป้ายบอกทาง หรือการปฏิบัติที่จะรับเรื่องร้องขอในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น ในกรณีที่คำสั่งของเจ้าหน้าที่กระทำในรูปวาจา หากมีเหตุอันสมควรกรณีก็สามารถขอให้เจ้าหน้าที่ยืนยันคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือภายใน ๗ วันนับแต่วันที่สั่งโดยวาจาก็ได้ (มาตรา ๓๕)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งเป็นหนังสือ เจ้าหน้าที่จะต้องจัดทำตามรูปแบบและเนื้อหาที่กฎหมายกำหนด โดยระบุรายละเอียด ดังนี้

๑. วัน เดือน ปี ที่ออกคำสั่ง (มาตรา ๓๖)

เพื่อให้ทราบว่าคำสั่งนั้นออกเมื่อใด และจะมีผลในวันใด

๒. ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ พร้อมลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง (มาตรา ๓๖)

เพื่อให้ทราบว่าเจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่งในเรื่องนั้น มีอำนาจหน้าที่หรือไม่ และเพื่อป้องกันการแอบอ้างจากบุคคลผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ และถ้าผู้รับคำสั่งจะอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งจะได้อุทธรณ์โต้แย้งได้ถูกต้อง

๓. เหตุผลของคำสั่ง (มาตรา ๓๗)

เป็นส่วน of คำสั่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะได้ทราบถึงเหตุผลที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้ดุลพินิจออกคำสั่งในแต่ละเรื่อง ซึ่งกฎหมายได้กำหนดว่าเหตุผลในการออกคำสั่งของเจ้าหน้าที่อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุในการจัดทำคำสั่งของเจ้าหน้าที่

๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการจัดทำคำสั่งทางปกครอง

๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจ ภายหลังจากเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่จะจัดทำคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เช่น อนุญาตหรือไม่อนุญาต หรือรับรองหรือไม่รับรองเพราะเหตุใด เป็นต้น

คำสั่งทางปกครองที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีเหตุผล ได้แก่ คำสั่งที่ไม่กระทบสิทธิและหน้าที่ของบุคคลอื่น หรือเหตุผลที่ทุกคนรู้กันอยู่แล้ว หรือ

เป็นความลับที่ทางราชการต้องรักษาไว้ หรือเป็นกรณีเร่งด่วนไม่อาจให้เหตุผลได้ หรือคำสั่งทางปกครองที่รัฐมนตรีกำหนดว่าไม่ต้องให้เหตุผล

๔. เจื่อนไขของคำสั่ง (มาตรา ๓๙)

เจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดในคำสั่งทางปกครอง ก็ได้เท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เช่น ให้คำสั่งมีผล ในวันหนึ่งวันใด หรือเงื่อนไขการใช้สิทธิเพิกถอนคำสั่งของเจ้าหน้าที่หากประชาชน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด เป็นต้น (มาตรา ๓๙)

๕. ระยะเวลาและวิธีการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง

คำสั่งทางปกครองใดที่สามารถอุทธรณ์โต้แย้งได้เจ้าหน้าที่จะต้องระบุใน คำสั่งว่า หากไม่พอใจในคำสั่งของเจ้าหน้าที่ให้อุทธรณ์ต่อผู้ใดและในระยะเวลา เท่าใดด้วย เพื่อให้ผู้รับคำสั่งรู้ว่าการอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าหน้าที่จะมีวิธีการอย่างไร และต้องกระทำภายในกี่วัน หากเจ้าหน้าที่ไม่ระบุระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ สิทธิ ในการยื่นอุทธรณ์จะขยายเป็น ๑ ปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

บทที่ ๕

การมีผลของคำสั่ง

คำสั่งที่เจ้าหน้าที่จัดทำจะมีผลต่อเมื่อผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งคำสั่งนั้น (มาตรา ๔๒) และผู้รับคำสั่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งตั้งแต่วันที่นั้นเป็นต้นไป

“การได้รับแจ้ง” เป็นคำเทคนิคในกฎหมาย โดยมีความหมายแตกต่างไปตามสถานการณ์และความจำเป็นของการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละเรื่อง หากพิจารณาตามลักษณะของแต่ละคำสั่ง ผลของคำสั่งแต่ละคำสั่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

๑. คำสั่งที่แสดงความหมาย

คำสั่งที่แสดงความหมายโดยทางเสียง แสง หรือสัญญาณอื่นที่มนุษย์รับรู้ได้ คำสั่งนั้นย่อมจะมีผลต่อเมื่อได้เห็น ได้ยิน หรือรับรู้คำสั่งนั้นๆ

๒. คำสั่งที่สั่งโดยวาจา

กรณีเป็นไปโดยธรรมชาติ คำสั่งนั้นจะมีผลต่อเมื่อเจ้าหน้าที่แจ้งด้วยวาจา

๓. คำสั่งที่สั่งเป็นหนังสือ

คำสั่งที่สั่งเป็นหนังสือจะมีผลตามลักษณะการสั่ง ดังนี้

๑) ส่งให้แก่ผู้รับแจ้งโดยตรง การแจ้งจะมีผลทันทีที่ส่งให้แม้จะไปเปิดอ่านภายหลัง (มาตรา ๖๙ วรรคสอง)

๒) ส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้รับแจ้ง การแจ้งจะมีผลทันทีที่ส่งถึงภูมิลำเนา (สถานที่อยู่ประจำตามปกติ) แม้ว่าจะได้เปิดอ่านในวันหลังก็ตาม (มาตรา ๖๙ วรรคสอง) แต่การส่งไปยังภูมิลำเนาอาจกระทำได้หลายวิธี

(๑) นำไปส่ง ณ สถานที่นั้นโดยส่งให้แก่ผู้บรรลุนิติภาวะคนหนึ่งคนใดที่อยู่ในสถานทีนั้นหรือจะวางหรือปิดไว้ ณ สถานที่นั้นโดยมีเจ้าพนักงานเป็นพยาน (มาตรา ๗๐) กรณีนี้ให้ถือว่าได้รับแจ้ง เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ส่งคำสั่งด้วยวิธีการดังกล่าวแล้ว

(๒) ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด ๗ วันนับแต่วันส่ง สำหรับกรณีภายในประเทศ และเมื่อครบกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันส่ง สำหรับกรณีส่งไปยังต่างประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๗๑)

(๓) ส่งทางโทรสาร (มาตรา ๗๔) แต่ต้องส่งคำสั่งตัวจริงตามไปภายหลังโดยเร็ว ให้ถือว่าผู้ได้รับคำสั่งได้รับแจ้งในวันเวลาที่ปรากฏในหลักฐานการส่งจากหน่วยงานผู้จัดบริการโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งโทรสารนั้น

๓) ประกาศ ณ ที่ทำการของเจ้าหน้าที่และที่ว่าการอำเภอ โดยการแจ้งวิธีนี้จะใช้ได้ในกรณีที่จำนวน ผู้รับคำสั่งเกิน ๕๐ คนขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ทุกคนทราบมาก่อนแล้วในขณะเตรียมการออกคำสั่งว่าจะแจ้งโดยวิธีการประกาศ ณ ที่ทำการดังกล่าว (มาตรา ๗๒) กรณีนี้ให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อพ้น ๑๕ วันนับแต่วันประกาศ (มาตรา ๗๒)

๔) ประกาศหนังสือพิมพ์ ในกรณีที่จำนวนผู้รับคำสั่งเกิน ๑๐๐ คน หรือกรณีที่ไม่ว่าผู้รับคำสั่งเป็นใคร จะมีผลเมื่อพ้น ๑๕ วันนับแต่วันประกาศ (มาตรา ๗๓)

คำสั่งต่างๆ จะมีกำหนดเวลาให้ต้องปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนดหรือหากจะอุทธรณ์โต้แย้งก็ต้องดำเนินการภายในกำหนดเวลาเช่นกัน ดังนั้นควรตรวจสอบให้ดีว่าคำสั่งมีผลเมื่อใดตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้น

บทที่ ๖

การอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง

ถ้าคู่กรณีหรือผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าหน้าที่ก็สามารถอุทธรณ์โต้แย้งได้ เว้นแต่จะเป็นคำสั่งที่ออกโดยรัฐมนตรี (มาตรา ๕๔) หรือออกโดยคณะกรรมการ (มาตรา ๕๘) หากไม่เห็นด้วยและเห็นว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็มีสิทธิฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองได้ทันที

การอุทธรณ์คำสั่งเป็นสิทธิของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งฯ ที่จะขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาทบทวนคำสั่งก่อนที่ผู้ได้รับที่ผลกระทบจากคำสั่งจะฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง

เมื่อท่านได้รับคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ ท่านต้องพิจารณาว่าคำสั่งนั้นได้ทำตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และคำสั่งนั้นต้องจัดให้มีเหตุผลอันประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ และพิจารณาว่าการออกคำสั่งนั้นเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

และใช้ดุลพินิจโดยเหมาะสมแล้วหรือไม่ (มาตรา ๓๗) หากเหตุผลไม่ชัดเจน หรือเป็นคำสั่งที่ไม่ระบุเหตุผลก็อาจขอให้เจ้าหน้าที่แจ้งเหตุผลให้ทราบได้ หากเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งเหตุผล หรือพิจารณาจากเหตุผลของเจ้าหน้าที่แล้วเป็นเหตุผลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้รับคำสั่งก็อาจอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งนั้นได้ทันที เพราะเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งจะต้องถูกเพิกถอนต่อไป โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาการอุทธรณ์ ดังนี้

๑. การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ

คำอุทธรณ์ต้องจัดทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งที่เป็นข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายเพื่ออ้างอิงว่าคำสั่งของเจ้าหน้าที่ไม่ถูกต้องอย่างไร (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

๒. ระยะเวลาในการอุทธรณ์

การอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งต้องกระทำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มิเช่นนั้นเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่พิจารณาคำอุทธรณ์อาจพิจารณาไม่รับอุทธรณ์ได้

การอุทธรณ์มีกำหนดระยะเวลาเท่าใดนั้น สามารถทราบได้จากเนื้อหาของคำสั่ง หากเจ้าหน้าที่ไม่ระบุระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ หรือไม่แจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบในภายหลัง ระยะเวลาการอุทธรณ์จะขยายเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง (มาตรา ๔๐)

๓. การยื่นอุทธรณ์

การยื่นอุทธรณ์จะต้องยื่นต่อผู้ใดนั้นทราบได้จากเนื้อหาของคำสั่งที่เจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบ หากมีได้ระบุไว้ ผู้รับคำสั่งสามารถขอทราบหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ หากเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งให้ทราบให้ผู้รับคำสั่งยื่นต่อหน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งนั้นๆ

กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์และขั้นตอนการอุทธรณ์นั้นให้เป็นไปตามกฎหมายแต่ละฉบับที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดระยะเวลาและขั้นตอนการอุทธรณ์ต้องเป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ กล่าวคือ ผู้รับคำสั่งจะต้องอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

๔. การพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์อาจพิจารณาบทวนคำสั่งได้ทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจ (มาตรา ๔๖) ในขั้นนี้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์อาจพิจารณาได้ในทุกประเด็นไม่ว่าจะเป็นประเด็นปัญหาเดิมหรือประเด็นปัญหาใหม่ตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นประเด็นปัญหาที่พิจารณามาแล้วในชั้นเจ้าหน้าที่หรือไม่ ในการพิจารณาอุทธรณ์นี้คู่กรณีมีสิทธิทราบกระบวนการพิจารณา มีสิทธิโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานและสิทธิอื่นๆ ดังที่กล่าวมาในบทที่ ๓ สิทธิของคู่กรณีในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ทุกประการ

๕. การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

เมื่อผู้รับคำสั่งทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว แต่ไม่พอใจในผลการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้รับคำสั่งอาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองต่อไปได้ กรณีใด

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

จะต้องดำเนินการในระยะเวลาเท่าใด สามารถรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ และมีขอบเขต
กว้างขวางเพียงใด ต้องพิจารณาเป็นรายกรณี ทั้งนี้ สามารถติดต่อสอบถามได้จาก
เจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง

บทที่ ๗

การเพิกถอนคำสั่ง

หากการใดๆ ที่เจ้าหน้าที่กระทำให้จะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เจ้าหน้าที่จะกระทำการนั้นๆ ได้ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ไว้ชัดเจน จึงเกิดหลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายขึ้น ดังนั้นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตัดสินใจว่าจะให้คำสั่งมีผลบังคับต่อไปหรือไม่ หากเจ้าหน้าที่ตัดสินใจไม่ให้คำสั่ง มีผลบังคับต่อไป เจ้าหน้าที่ก็อาจเพิกถอนคำสั่งนั้นได้เอง อนึ่ง แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งซึ่งชอบด้วยกฎหมายแต่ถ้าคำสั่งนั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคู่กรณีหรือสาธารณชน เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอาจใช้ดุลพินิจเพิกถอนคำสั่งเสีย ซึ่งการเพิกถอนคำสั่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. ผู้มีอำนาจเพิกถอนคำสั่ง

การพิจารณาเพิกถอนคำสั่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นๆ เอง หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น

๒. ระยะเวลาการเพิกถอนคำสั่ง

เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งอาจเพิกถอนคำสั่งนั้นเมื่อใดก็ได้ แม้ว่าจะพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือพ้นระยะเวลาที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลไปแล้วก็ตาม เพราะเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งที่จะพิจารณาดำเนินการเอง เจ้าหน้าที่จะเพิกถอนหากพิจารณาแล้วเห็นโดยตนเองหรือโดยที่คู่กรณี ผู้ต้องปฏิบัติตามคำสั่งได้มีคำขอให้เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่ง ว่าควรเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่จะเพิกถอนคำสั่งหรือไม่ ย่อมเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เอง
อนึ่ง คำสั่งที่เป็นการให้ประโยชน์แก่คู่กรณี หากจะเพิกถอนก็ต้องกระทำ
ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รู้ถึงเหตุที่จะเพิกถอน (มาตรา ๔๙ วรรคสอง)

๓. คำสั่งที่เจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนได้

๑) คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหน้าที่สามารถเพิกถอนได้เสมอ
อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ทุกคำสั่งเสมอไป การเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องพิจารณาว่าคำสั่ง
ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายใดที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่แล้ว จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
สิทธิของประชาชนหรือเกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ เจ้าหน้าที่
ก็สามารถเพิกถอนได้

๒) คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น อาจเพิกถอนคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายได้ หากเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นอย่างหนึ่ง อย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ (มาตรา ๕๓)

๔. ผลของการเพิกถอนคำสั่ง

การเพิกถอนคำสั่งทำให้คำสั่งนั้นสิ้นผลไป กรณีที่เป็นคำสั่งที่ให้ประโยชน์ อย่างหนึ่งอย่างใด และประชาชนได้รับประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในคำสั่งนั้นไปแล้ว ผู้ที่ได้รับประโยชน์ดังกล่าวไปก็จะต้องคืนผลประโยชน์ดังกล่าวในฐานะลามิครได้ ซึ่งถ้าหากผู้นั้นต้องได้รับความเสียหายจากการเพิกถอนคำสั่ง ย่อมมีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเพิกถอนคำสั่งได้ โดยต้องร้องขอภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการเพิกถอน เว้นแต่บุคคลดังกล่าวได้รับประโยชน์ โดยไม่สุจริต เช่น ได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควรบอก ให้แจ้งหรือข่มขู่หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ชอบ ด้วยกฎหมาย (มาตรา ๕๒ ประกอบมาตรา ๕๑)

บทที่ ๘

การขอให้พิจารณาใหม่

คำสั่งที่พ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ไปแล้ว ผู้รับคำสั่ง ไม่อาจอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งได้อีกต่อไป ถ้าผู้กรณีที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวมีข้อผิดพลาดหรือไม่ถูกต้อง ผู้กรณีอาจขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวให้ถูกต้อง โดยการขอให้เจ้าหน้าที่ยกเรื่องดังกล่าวขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๔)

๑. มีพยานหลักฐานใหม่

ภายหลังที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งทางปกครองแล้วปรากฏว่า ข้อเท็จจริงที่ใช้ในขณะพิจารณาจัดทำคำสั่งทางปกครองที่เชื่อว่าถูกต้องนั้นเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีพยานหลักฐานใหม่ยืนยันว่า ข้อเท็จจริงนั้นไม่ถูกต้อง และถ้านำข้อเท็จจริงใหม่มาประกอบการพิจารณา จะทำให้ผลของการพิจารณาทำคำสั่งเปลี่ยนแปลงไป

๒. ผู้กรณีที่แท้จริงไม่ได้เข้ามาสู่การพิจารณาตั้งแต่ต้น

การที่ผู้กรณีที่แท้จริงไม่ได้เข้ามาสู่การพิจารณาทำคำสั่งตั้งแต่ต้น อาจเกิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่แจ้งหรือแจ้ง โดยไม่ถูกต้องให้ผู้กรณีเข้าร่วมกระบวนการพิจารณาทำคำสั่งตามมาตรา ๓๐ หรือมีผู้แอบอ้างเข้ามาเป็นผู้กรณี และยื่นคำขอหรือเข้ามาเป็นผู้กรณีที่เป็นการไม่ถูกต้อง หรือเข้ามาเป็นผู้กรณีตั้งแต่ต้น แต่ถูกตัดโอกาสโดยไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในการพิจารณา เช่น ไม่แจ้งกำหนดวันและเวลาของการพิจารณาหรือไม่แจ้งรายละเอียดของกระบวนการ

พิจารณาให้ทราบ เป็นต้น ในกรณีดังกล่าวคู่กรณีสามารถร้องขอให้มีการพิจารณาใหม่ได้ แม้จะพ้นระยะเวลาอุทธรณ์แล้วก็ตาม หรือหากเจ้าหน้าที่ หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทราบเหตุที่อาจขอให้มีการพิจารณาใหม่ก็อาจสั่งให้มีการนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาใหม่ได้

๓. เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจพิจารณา

กรณีที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการออกคำสั่งได้ออกคำสั่งไป

๔.

ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณี

ภายหลังที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งโดยอาศัยข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งเรื่องใด ที่ถูกต้องหรือโดยอาศัยข้อกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่จัดทำคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต่อมาข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณี เช่น ทางราชการได้มีคำสั่งห้ามมิให้โรงงานผลิตอาหาร

ใช้สารเคมี ซึ่งมีชื่อทางเคมีว่า XYZ ผสมในอาหารสำเร็จรูป เนื่องจากอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน แต่หลังจากการวิจัย พบว่าสาร XYZ เป็นสารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ดังนั้น คุกรณีอาจร้องขอให้ทางราชการพิจารณา คำขอใหม่ได้ เป็นต้น

การที่เจ้าหน้าที่จะยกเรื่องดังกล่าวขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต้องได้ความว่า คุกรณีผู้มีคำขอไม่ได้ทราบเหตุในการขอให้พิจารณาใหม่ ๔ ประการ ดังกล่าวนั้นมาก่อน โดยไม่ใช่ความผิดของผู้นั้น และคุกรณีต้องร้องขอให้พิจารณาใหม่ ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้เหตุดังกล่าว

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีเหตุในการขอให้พิจารณาใหม่จริง เจ้าหน้าที่จะต้องยกเรื่องดังกล่าวขึ้นพิจารณา

บทที่ ๙

การบังคับให้เป็นไปตามคำสั่ง

คำสั่งต่างๆ โดยหลักแล้วมีขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงต้องมีการบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่ง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อน การบังคับการตามคำสั่งจะมีมาตรการและขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับลักษณะของคำสั่งและข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี ในการบังคับการตามคำสั่งเจ้าหน้าที่จะต้องเลือกใช้วิธีการบังคับทางปกครองเท่าที่จำเป็นเพื่อให้คำสั่งบรรลุผล และจะต้องคำนึงเสมอว่าวิธีการบังคับการตามคำสั่งจะต้องกระทบผู้ที่ถูกบังคับน้อยที่สุด กฎหมายได้กำหนดคำสั่งที่ต้องมีการบังคับการไว้ ๒ ประเภท คือ

๑. คำสั่งเรียกให้ชำระเงิน

คำสั่งเรียกให้ชำระเงินไม่ว่าจะเป็นค่าภาษีอากร หรือค่าบริการต่างๆ เช่น การเรียกเก็บจากเจ้าของผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ดี เงินสมทบตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทน หรือเงินอื่นใดที่กฎหมายให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกเก็บได้ หากผู้ที่ได้รับคำสั่งเรียกให้ชำระเงินไม่ชำระหรือชำระโดยไม่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว และนำออกขายทอดตลาดเพื่อเอาเงินมาชำระแก่ทางราชการได้

เมื่อเจ้าหน้าที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของประชาชน จะต้องมีการคำเตือนให้ปฏิบัติตามคำสั่งก่อนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๗ วัน (มาตรา ๕๗)

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๒. คำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำ

เป็นคำสั่งของเจ้าหน้าที่ให้ผู้รับคำสั่งกระทำการหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานหยุดปล่อยน้ำเสีย หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้หยุดกระทำการที่ก่อเหตุรำคาญแก่บุคคลอื่น เป็นต้น ถ้าบุคคลดังกล่าวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่จะมีวิธีการบังคับการ ๒ วิธี คือ

๑) เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเอง เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เจ้าหน้าที่มอบหมายเข้ากระทำการหรือเข้าดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งเอง และหากมีค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการกระทำหรือการดำเนินการเป็นจำนวนเท่าใด บุคคลดังกล่าวจะต้องชดเชยค่าใช้จ่ายพร้อมกับเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๒๕ ต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าว (มาตรา ๕๘ (๑))

๒) เรียกค่าปรับทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจกำหนดให้มีการชำระค่าปรับทางปกครองได้ในอัตราไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อวัน หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งก็จะเปรียบเทียบปรับตามนั้น (มาตรา ๕๘(๒))

คู่มือ สหประชาชาติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การเรียกให้ชำระเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายในกรณีที่เจ้าหน้าที่เข้ากระทำการ หรือเข้าดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งเองหรือการเรียกให้ชำระค่าปรับทางปกครอง ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น หากผู้อยู่ในบังคับไม่ชำระเจ้าหน้าที่ ก็สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดได้ต่อไป (มาตรา ๖๑) วิธีการยึดหรืออายัดต้องเป็นไปตามข้อ ๑

การกำหนดมาตรการบังคับเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น ถือเป็นคำสั่งทางปกครองอย่างหนึ่ง จึงอาจมีการอุทธรณ์โต้แย้งได้ และก่อนใช้มาตรการบังคับ เจ้าหน้าที่ต้องมีคำเตือนให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามคำสั่งอีกครั้งหนึ่งก่อน (มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๙) เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย ซึ่งมีโทษทางอาญา หรือเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา ๕๘ วรรคสาม)

บทที่ ๑๐

สิทธิประชาชนเมื่อถูกเจ้าหน้าที่
กระทำละเมิด

ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่อาจกระทำละเมิดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อ เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างการเดินทางเกิดอุบัติเหตุทำให้เจ้าหน้าที่ขับรถชนบุคคลอื่น หรือกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้อำนาจเกินสมควรแก่เหตุในการจับกุมผู้ต้องหา ทำให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บ หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงใช้เครื่องจักรปรับถนน โดยในระหว่างการปรับถนนเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้บ้านเรือนราษฎรได้รับความเสียหาย เป็นต้น

ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ย่อมต้องได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากหน่วยงานของรัฐ การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐ รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนอาจกระทำได้นี้

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑. ร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดเชย

ในกรณีที่ความเสียหายที่ประชาชนได้รับเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรงโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

การยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ทำเป็นหนังสือโดยยื่นต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด (มาตรา ๑๑) ทั้งนี้ ผู้เสียหายควรระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ถึงเหตุที่ได้รับความเสียหายให้มากและโดยละเอียดที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความสะดวกในการพิจารณาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ชื่อและที่อยู่ของผู้เสียหายที่สามารถติดต่อได้
 ๒. วัน เดือน ปี และเวลาที่ความเสียหายเกิดขึ้น
 ๓. ลักษณะหรือสภาพของความเสียหายที่เกิดขึ้น
 ๔. เจ้าหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือในกรณีที่ไม่ทราบตัวเจ้าหน้าที่ก็ให้ระบุข้อเท็จจริงพอที่จะทราบได้ว่า ความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น เช่น ระบุว่ารถยนต์ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น หมายเลขทะเบียนหรือยี่ห้อและสีได้มาชนรั้วบ้านของผู้เสียหาย เป็นต้น
 ๕. จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนและดอกเบี้ยที่หน่วยงานของรัฐจะต้องชดเชย
 ๖. เอกสาร พยานหลักฐานอื่นๆ ถ้ามี เช่น พยานบุคคล บันทึกประจำวัน หรือหลักฐานการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ ตำรวจ หรือรูปถ่ายสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น
 ๗. ลายมือชื่อของผู้เสียหาย
- เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับคำร้องของผู้เสียหายก็ต้องออกไปรับให้แก่ผู้เสียหายไว้เป็นหลักฐานและต้องพิจารณาคำร้องนั้น ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน

แต่ถ้าไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็อาจขออนุญาตรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน

ในกรณีดังกล่าวนี้หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำร้องของผู้เสียหายอย่างจริงจังและให้ความเป็นธรรมอย่างเต็มที่ หากเจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายผิดและการละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐก็ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายอย่างเป็นธรรม

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้เสียหายพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดนั้นไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อกระทรวงการคลังเพื่อให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้ว

๒. พ้องคดีต่อศาล

โดยทั่วไปบุคคลที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการทำละเมิดย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

๑) การใช้สิทธิทางศาลเรียกให้อีกฝ่ายชดเชยค่าสินไหมทดแทนต้องฟ้องภายในอายุความเท่าใดนั้น เนื่องจากสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลเป็นสิทธิที่มีอยู่แล้วตามกฎหมายซึ่งกำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด สามารถฟ้องร้องต่อศาลให้อีกฝ่ายชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ภายในอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่ได้ทราบความเสียหายและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด ส่วนการยื่นฟ้องผู้ใดเป็นจำเลยนั้น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ กำหนดว่า กรณีที่การกระทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ผู้เสียหายจะต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสังกัดอยู่เป็นจำเลย ส่วนกรณีที่การกระทำละเมิดมิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ให้รับผิดเป็นการส่วนตัว

๒) การฟ้องคดีเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนต้องยื่นฟ้องต่อศาลใดนั้น ถ้าการกระทำละเมิดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งในปัจจุบันนี้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาวินิจฉัยเมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นผู้เสียหายจึงสามารถฟ้องเรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อศาลปกครองได้

๓. สรุป

กล่าวโดยสรุป เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน กรณีดังกล่าวเรียกว่า **“การกระทำละเมิด”** หากเป็นเรื่องส่วนตัว เจ้าหน้าที่ย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเองซึ่งถ้าไม่สามารถตกลงยินยอมกันได้ ก็จะเป็นข้อพิพาททางแพ่งระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกันซึ่งต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม แต่ถาการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย ผู้เสียหายมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้โดยตรงหรือจะใช้สิทธิฟ้องร้องต่อศาลอีกทางหนึ่งก็ได้

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิประชาชนเมื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๖๔

ที่ปรึกษา

คุณพรทิพย์ จาละ	เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางสาวพวงเพชร สารคุณ	รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางจริยา เจียมวิจิตร	รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายอัคร จารุจินดา	รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายนิพนธ์ สะกิมี่	กรรมการร่างกฎหมายประจำ

คณะทำงาน

นายโกมล จิรัชัยสุทธิกุล	คณะทำงาน
นายวิจิต จรัสสุขสวัสดิ์	" "
นายสิทธิการณ วันสุข	" "
นายศุภวัฒน์ สิงห์สูงวงษ์	" "
นางสาวกมลกานต์ ศรีสุวรรณ	" "
นายปกรณ ยี่งวรการ	" "
นางสาวศรีรัตน์ งามนิสัย	" "
นางสาวเกวลี มโนกนิเวศ	" "
นางสาวกรกช พรอมสุวรรณ	" "
นายรักไท เทพปัญญา	" "
นายเอกฤทธิ์ พิศณุภูมิ	" "
นางสมคิด พรสวัสดิ์	" "

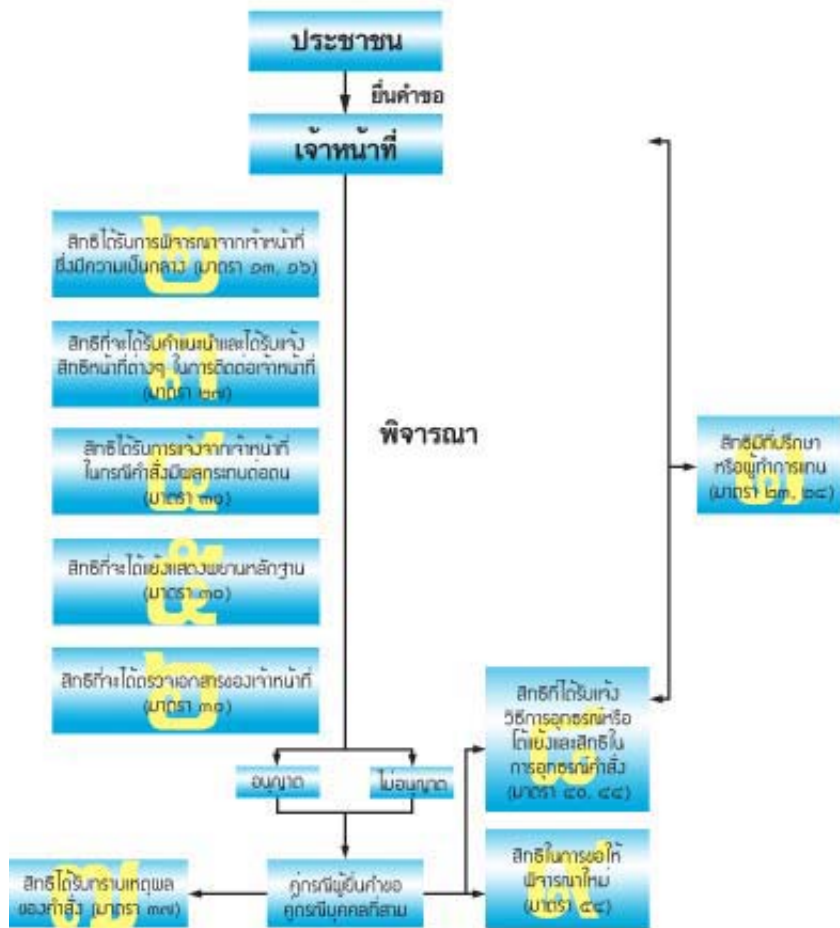
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายพิพัฒน์ คุ้มพาพงศ์	คณะทำงาน	
นางสาวศรีประภา ป้อมน้อย	"	"
นางสาวสิริพร ตริอุโชน	"	"
นางกมลเนตร ระลึกชาติ	"	"
นางสาวพจณีย์ ฟ้านันเทิง	"	"
นางทิพย์วรรณ ลูกจันทร์	"	"

คุณจะใช้สิทธิในการติดต่อ
หน่วยงานราชการอย่างไร?

หากคุณเป็นผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

[illegible]

ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อขอออกใบอนุญาตหรือใบรับรอง หรือกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งที่มีผลกระทบต่อท่าน ท่านอาจไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ กฎหมายจึงให้ท่านมีสิทธินำบุคคลอื่นที่มีความรู้ในเรื่องนั้น เช่น ทนายความ วิศวกร นักบัญชี หรือผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ มาพร้อมกับท่าน เพื่อให้คำแนะนำหรือช่วยชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ได้ นอกจากนี้หากท่านเปิดต่อเจ้าหน้าที่ด้วยตนเองไม่ได้ ท่านมีสิทธิที่จะมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนท่านได้

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

ถ้าท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่พิจารณาเรื่องของท่านไม่มีความเป็นกลาง ท่านสามารถคัดค้านเจ้าหน้าที่ผู้นั้นโดยไม่เป็นผู้พิจารณาเรื่องของท่าน และขอให้เปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งความไม่เป็นกลางของเจ้าหน้าที่ อาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่นั้นเป็นผู้สมรส ญาติ เจ้านี่ ลูกหนี้ กับคู่กรณี หรือเป็นผู้ซึ่งมีเหตุอันใดที่มีสภาพร้ายแรง เช่น มีเหตุโกรธเคืองกับท่านมาก่อน

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในการติดต่อเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๗)

ในการติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอใบอนุญาต ขออนุมัติ หรือใบรับรองต่างๆ นั้น อาจมีขั้นตอนการปฏิบัติหลายประการ กฎหมายจึงให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ในกระบวนการพิจารณาคำขอให้ท่านทราบ และหากคำขอของท่านมีข้อบกพร่องอันเกิดจากความไม่รู้ เจ้าหน้าที่จะต้องแนะนำให้ท่านแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. สิทธิได้รับการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในกรณีคำสั่งมีผลกระทบต่ตน (มาตรา ๓๐)

หากเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งใดอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของท่าน ท่านมีสิทธิได้รับแจ้งรายละเอียดและผลกระทบของคำสั่งจากเจ้าหน้าที่เสมอ เพื่อให้ท่านมีโอกาสได้ทราบและสามารถป้องกันสิทธิของตนก่อนที่จะมีคำสั่งในเรื่องนั้น เช่น การออกคำสั่งให้ปิดโรงงานจะต้องแจ้งให้เจ้าของโรงงานทราบ

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. สิทธิที่จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน (มาตรา ๓๐)

ในกรณีที่ท่านประสงค์จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานใดๆ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของท่าน ท่านสามารถนำพยานหลักฐานต่างๆ ยื่นประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ได้เสมอ เว้นแต่เป็นกรณีรับคว้นหรือมีเหตุจำเป็นอื่นเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

This image shows a full page of a document template. It consists of approximately 20 horizontal blue dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting or typing. The background is plain white.

ในระหว่างที่เจ้าหน้าที่พิจารณาข้อต่างๆ ของท่าน เจ้าหน้าที่
ไม่มีความจำเป็นต้องปกปิดเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณา เว้นแต่กรณี
ที่เป็นความลับเท่านั้น กฎหมายจึงให้ท่านมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารพยานหลักฐาน
ที่เจ้าหน้าที่ใช้ประกอบการพิจารณาได้ เพื่อให้ท่านตรวจสอบความถูกต้อง
และอาข้อโต้แย้ง ชี้แจงหรือบอกลำเอียงได้

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๗. สิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง (มาตรา ๓๗)

กรณีที่มีคำสั่งเป็นหนังสือ ท่านมีสิทธิที่จะได้รับทราบเหตุผลของเจ้าหน้าที่อันประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ข้อพิจารณา และข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของการออกคำสั่งในเรื่องนั้นๆ เพื่อให้ท่านทราบว่าเจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอโดยถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อันจะทำให้ท่านสามารถโต้แย้งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ได้โดยถูกต้อง

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๘. สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งและสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง (มาตรา ๔๐, ๔๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน ท่านสามารถอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งดังกล่าวได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคำสั่ง เจ้าหน้าที่จึงต้องแจ้งสิทธิการอุทธรณ์คำสั่ง พร้อมทั้งระบุวิธีการยื่นอุทธรณ์ และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่ง และหากเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งสิทธิและวิธีการอุทธรณ์ไว้ จะทำให้ระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์ของท่านขยายเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งครั้งแรก

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. สิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่ (มาตรา ๕๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน หากท่านไม่ได้อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ท่านอาจยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งเพื่อเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งได้ ต่อเมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ท่านต้องยื่นขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวน คำสั่งภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ท่านรู้เหตุที่ขอให้พิจารณาใหม่ได้

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อหน่วยงานราชการ

ภาพกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของสำนักกฎหมายปกครอง
การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชน
ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ภาพกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของสำนักกฎหมายปกครอง
การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ
กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาพกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของสำนักกฎหมายปกครอง
การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คู่มือ สิทธิประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักกฎหมายปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๓๓๔/๑๔ ถนนสามเสน

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

หมายเลขโทรศัพท์ : ๐๒-๒๘๐-๐๙๕๑-๘

หมายเลขโทรสาร : ๐๒-๒๘๑-๕๙๘๒

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

สถาบันเทคโนโลยี
อาชีวศึกษา
เขตเทเวศน์

หอสมุดแห่งชาติ

ท้าวสุทธี

วัดราชวรวิหาร

โรงเรียน
เซนต์คาเบรียล

ตลาดเทเวศน์

มูลนิธิ
พระดาบส

สำนัก
กฎหมาย
ปกครอง

สมาคมศิษย์เก่า
สวนกุหลาบ

โรงเรียน
ราชวินิต

สถาบันอาชีวศึกษา
สวนสุนันทา

ถนนราชวิถี

“คู่มือสิทธิประชาชนเพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
ซึ่งอยู่ในมือท่านขณะนี้ถูกจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อส่งเสริม
ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายดังกล่าว
อย่างถูกต้อง และสามารถนำกฎหมายนี้ไปใช้ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ”

กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง